

Sürdürülebilir Tarım ve Biyoçeşitlilik

Cirosunun %78'si tarıma dayalı ürünlerden oluşan Migros, **Biyoçeşitlilik Politikası** ➔ doğrultusunda üreticilerle yakın iş birlikleri kurarak rejeneratif tarım, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. Böylece değer zinciri genelinde biyoçeşitlilik üzerindeki dolaylı etkilerini azaltmayı amaçlamaktadır. 2030 yılına kadar İyi Tarım Uygulamalı, organik ve rejeneratif tarım gibi sürdürülebilirlik sertifikalarına sahip ürünler, tüm meyve sebze tedarikini %50'ye yükseltme hedefi bulunmaktadır. 2025 yılında bu oran %30 olarak gerçekleşmiştir.

Şirket, yerel üretimi desteklemekte; doğal alanların korunması, ormansızlaşmanın önlenmesi ve biyoçeşitlilikle bağlantılı çevresel risklerin azaltılmasına yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda Migros, **Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) kapsamında yürütülen Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi**'nde tanımlanan çevresel gerekliliklerle uyumu sağlamak amacıyla faaliyetlerini düzenli olarak gözden geçirmektedir. Yeni açılan tüm Migros mağazaları ve operasyonel birimler için gerekli yasal izin ve ruhsat süreçleri titizlikle yürütülmektedir.

İyi Tarım Uygulamaları - Bitkisel Üretim

Migros, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tanımlanan ve tarımsal üretimde izlenebilirlik ile sürdürülebilirliği esas alan İyi Tarım Uygulamaları (İTU) kapsamında üretilen ürünleri tüketicilerle buluşturan ilk perakendecidir.

İTU kapsamındaki üreticiler, denetim, analiz ve izlenebilirlik kriterlerini eksiksiz karşılayarak yetkilendirilmiş kuruluşlarca belgelendirilmektedir. Bu sistem, üretimin başlangıcından tüketiciye ulaşmasına kadar tüm aşamaların kayıt altına alındığı şeffaf ve kontrollü bir model oluşturmaktadır. Üretim sürecinde insan sağlığı ve çevresel etkiler düzenli analizlerle takip edilmekte; ürünlerin işlenmesi ve dağıtımı kayıt altına alınmaktadır. Toprak analizlerine göre bitkiye özel gübreleme programları hazırlanmakta, gübre doğru zamanda ve optimum miktarda uygulanmaktadır. Böylece gereksiz kimyasal kullanımının önüne geçilerek toprak sağlığı korunmakta ve ekosistemin sürdürülebilirliği desteklenmektedir.

Migros, 2010 yılından bu yana üreticileri İyi Tarım Uygulamaları konusunda teşvik etmekte ve 214 kriter doğrultusunda üretilen İTU sertifikalı meyve-sebze ürünlerini müşterilerine sunmaktadır. 15 yılda toplamda 1,8 milyon ton sertifikalı alım gerçekleştirilmiştir. 2025 yılında 248 tedarikçiyle iş birliği yapılarak İTU üretiminin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmiş, meyve-sebze kategorisinde 102 çeşit İTU sertifikalı ürün satışa sunulmuştur. 2025 yılında İyi Tarım Uygulamalı ürünlerin alım tonajı 2024 yılına oranla %1,9 azalmıştır. Bunun en önemli nedeni yıl içerisinde yaşanan ve meyve ürünlerinde etkisi yüksek olan don olaylarından kaynaklı olarak İyi Tarım Uygulamalı meyvelerin tedarikinde yaşanan zorluklardır. Regülasyon değişikliği nedeni ile güncellenen Hal Kayıt Sistemi (HKS)'ne tedarikçilerin ve şirketin sistem geçiş süreci yaşandığından veri takibinde aksaklıklar yaşanmıştır. Migros 2026 yılı için İyi Tarım Uygulamalı meyve - sebze tonajını, önceki yıla kıyasla %10 artırma hedefi belirlemiştir.

İyi Tarım Uygulamaları – Kümes Hayvanları Yetiştiriciliği

Migros, 2013 yılından bu yana tavukçulukta 331, hindiçilikte ise 267 farklı kriteri kapsayan İyi Tarım Uygulamaları (İTU) sertifikasına sahip tavuk ve hindi ürünlerini müşterileriyle buluşturmaktadır. Hayvansal üretimde uygulanan İTU prensipleri, hayvan refahı koşullarının iyileştirilmesini ve üretim zincirinin tüm aşamalarında izlenebilirliğin sağlanmasını öngörmektedir. Bu kapsamda 2025 yılında toplam 53,1 bin ton İTU sertifikalı tavuk ve hindi tedarik edilmiş, 209 farklı ürün çeşidi satışa sunulmuştur.

İyi Tarım Uygulamaları - Su Ürünleri Yetiştiriciliği

Migros, 2022 yılında hayata geçirdiği **İyi Balık Projesi** kapsamında, Türkiye’de yetiştiriciliği yapılan balıkların İyi Tarım Uygulamaları sertifika sürecine dâhil edilmesini sağlamaktadır. Böylece, sürdürülebilir ve izlenebilir uygulamalarının yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen 193 kriter çerçevesinde yetiştirilen su ürünleri, ilgili gereklilikleri yerine getirmeleri halinde İTU sertifikası almaya hak kazanmaktadır. Migros’un 2030 sonuna kadar satışta çiftlik balıklarının (çipura-levrek grubu) %100’ünün sürdürülebilirlik sertifikalı olması (İTU, Global G.A.P, IFS vb.) hedefine karşılık, 2025 yılında bu oran %60 olarak gerçekleşmiştir.

Arıların Korunmasına Yönelik Çalışmalar

Migros, arıların korunması ve arıcılığın sürdürülebilirliğinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda çalışmalar Aile Kulüpleri aracılığıyla da sahada yaygın ve sistematik biçimde yürütülmektedir. Aile Kulüpleri; Halk Eğitim Merkezleri ve İl/ilçe Tarım ve Orman Müdürlükleri iş birliğiyle farklı illerde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) onaylı ve sertifikalı, “**Arı Yetiştiriciliği**” eğitim programları düzenlenmiş, bu çalışmalar aracılığıyla bugüne kadar 1.102 kişi mesleki eğitimlerini tamamlayarak sertifika almış ve sektöre kazandırılmıştır. Eğitim içeriklerinde, arıların ekosistem açısından taşıdığı kritik önem vurgulanarak, sürdürülebilir arıcılık uygulamaları, arı yan ürünleri ve katma değerli üretim, uygulamalı arıcılık teknikleri ele alınmaktadır. Eğitimleri başarıyla tamamlayan 100 arıcıya arıcılık kiti sağlanarak üretime geçiş süreçleri desteklenmiş ve teknik rehberlik sunulmuştur.

Migros, her yıl **Dünya Arı Günü**’nde arıcılık sektörünün önde gelen markalarının bir araya geldiği özel bir etkinlik gerçekleştirilmektedir. Alanında uzman isimlerin konuk olduğu kapsamlı bir

konferansa ev sahipliği yapılırken; şeflerin katkılarıyla yapılan bal ve arı ürünü içerikli tarifleri deneyimlerken bir yandan da bal mumu atölyesi düzenlenmekte, tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmektedir. Bununla birlikte Aile Kulüpleri, 20 Mayıs Dünya Arı Günü kapsamında kamu kurumları, arıcılık birlikleri ve kooperatiflerle iş birliği içinde Türkiye genelinde 26 ilde gerçekleştirilen seminer, çocuk atölyeleri ve uygulamalı etkinliklerle arıcılık konusunda farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedir. 2022 yılından bu yana gerçekleştirilen 395 etkinlik aracılığıyla 8 binin üzerinde kişiye ulaşmıştır. Buna ek olarak, Migros mağazalarında ve online kanallarda yer alan bal ürünlerine yönelik özel indirimler ve Money kampanyaları hayata geçirilmektedir. Sosyal medya iletişimi ile arıların korunmasına ilişkin toplumsal farkındalık desteklenmektedir.

Rejeneratif Tarım Uygulamaları

Rejeneratif (onarıcı) tarım; toprağın organik maddesini güçlendiren, biyolojik çeşitliliği artıran ve iklim değişikliğiyle mücadeleyi destekleyen uygulamaları kapsamaktadır. Migros, bu yaklaşımın ekosistem ve biyoçeşitlilik üzerindeki olumlu etkilerinden hareketle, akademik danışmanlık olarak Onarıcı Tarım Belgelendirme Kriterleri geliştirilmiş ve Türk

Cirosunun %78’si tarıma dayalı ürünlerden oluşan Migros, rejeneratif tarım, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir.

Sürdürülebilir Tarım ve Biyoçeşitlilik

Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından onay almıştır. Kriterler; toprağın uzun vadeli verimliliğinin korunmasını, toprak sağlığının geliştirilmesini ve karbon tutma kapasitesinin artırılmasını amaçlamaktadır. Bu çerçevede, farklı bölgelerde yürütülen pilot projelerde; toprak verimliliği, organik madde birikimi ve karbon tutulumunu artırmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Yeşil Mercimek Projesi

Kayseri’de yerli yeşil mercimek üretimini artırmak amacıyla, kamu ve özel sektörden paydaşların iş birliğiyle yürütülen proje kapsamında, şeker pancarı ekiminin yapıldığı arazilere iyi bir münavebe alternatifi olarak yeşil mercimek ekimi uygulanmaktadır. Böylece hem toprağın biyolojik çeşitliliği ve sağlığı güçlendirilmekte hem de yerli üretim desteklenmektedir. Proje kapsamında elde edilen yeşil mercimekler, Migros markasıyla Türkiye genelindeki müşterilere sunulmaktadır. Ayrıca bu proje kapsamında onarıcı tarım kriterleri test edilmektedir. Kayseri’de Migros’a ayrılan alanda dört farklı uygulama alanı oluşturulmuştur. İlk iki alanda şeker pancarı sıraları arasına yeşil mercimek ekilmiş (intercropping) ve bitki gelişimini desteklemek amacıyla doğal içerikli besleyici uygulamalar (biyostimulan)

denenmiştir. Üçüncü alanda yalnızca yeşil mercimek ekilmiş, dördüncü alan ise karşılaştırma yapmak üzere mevcut üretim modeliyle bırakılmıştır. Hasat döneminin öncesinde ve sonrasında toprak ve bitki örnekleri alınarak besin maddeleri, organik madde, antioksidanlar ve bitkisel bileşenler açısından analizler yürütülmüştür. Proje analiz sürecine devam etmekte olup, en az üç yıl boyunca izlenmesi planlanmaktadır. İlk yıl sonuçlarında hem yeşil mercimek ekiminin hem de doğal besleyici uygulamaların birlikte kullanıldığı alanlarda bitki sağlığı, besin alımı, kök gelişimi, şeker oranı ve genel verimlilik açısından iyileşmeler kaydedilmiştir. Bu proje aynı zamanda **Consumer Good Forum’da iyi uygulama örneği** olarak yayınlanmıştır.

Pırasa Projesi

Migros, İzmir Torbalı bölgesinde yürütülen projede, pırasa üretimi yapan bir tedarikçisi ile 3 yıllık rejeneratif tarım projesi başlatmıştır. Bu kapsamda, pırasa tarlası içerisinde ürünlerin arasına brokoli ekilerek topraktaki besin ve karbon tutumunun artırılması için çalışma yürütülmektedir. Üretim sırasında elde edilecek veriler ile toprağın besin içeriğinin zaman içinde değişimi, verimliliği, ürün kalitesindeki iyileşme ve ekolojije etkisi takip edilmektedir.

Ormansızlaşmayla Mücadele

Migros, ormansızlaşmayla mücadele kapsamında hem yeni ağaçlandırma çalışmalarını desteklemekte hem de mevcut orman ekosistemlerinin korunmasına yönelik iş birlikleri geliştirmektedir. 2025 yılında Ege Orman Vakfı ile gerçekleştirilen iş birliği kapsamında, orman alanlarının yeniden ağaçlandırılmasına katkı sağlanmıştır. Vakıf tarafından üretilen zeytinlerin satışından elde edilen gelir aracılığıyla fidan bağışları gerçekleştirilmiştir. Migros bugüne kadar 620 bini aşkın fidan dikimine destek vererek Türkiye’nin farklı bölgelerinde orman alanlarının yenilenmesine ve artırılmasına katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte, Migros Toptan müşterileriyle birlikte yürütülen çalışmalar kapsamında 8.450 adet tohum topu doğaya kazandırılmıştır.

Kâğıt Kullanımını Azaltma Çalışmaları

Migros, atık kâğıt miktarının azaltılması, geri dönüştürülmüş veya sertifikalı malzeme kullanımının artırılması, oluşan atıkların geri dönüşüme kazandırılması amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Bu doğrultuda Şirket;

- Mağazalarda operasyonel süreçlerin dijital ortamda izlenmesi, yazar kasa fişlerinin kopyalarının elektronik ortamda muhafaza edilmesi, elektronik etiket, online siparişlerde teslimat formu, bilgi fişi ve fatura görüntüsünün dijital ortama taşınması, Money Kart başvurularının www.money.com.tr üzerinden yapılması ile 1.711 ton tasarruf sağlamıştır.
- Operasyonlarda kullanılan etiket, kâğıt, kartvizit, koli, kasa rulosundaki kâğıtların 984 tonu FSC (Forest Stewardship Council) sertifikalıdır.
- Operasyonel faaliyetler sonucu oluşan ve mağazalarda toplanan kâğıt, karton ve ahşapların geri dönüşüme gönderilmesiyle 633.740 ağacın kurtarılması sağlanmıştır.